

Toimivaa ja vaikuttavaa liikennekasvatusta

Jyväskylän yliopisto kevät 2022

Leena Piippa ja Tomi Rossi

Nollavisio

- Liikenteessä kuoli Suomessa ennakkotiedon mukaan 223 ihmistä vuonna 2021 (Tilastokeskus, ennakkotieto)
- **Montako sinun mielestäsi olisi hyväksyttävä määrä?**
- Kysyimme asiaa suomalaisilta (video, YouTube)

Luennon sisältö:

Liikennekasvatus kouluissa ja
Liikenneturvan toimintavinkkejä

Liikennesääntöjä – uusi
tieliikennelaki ja uudet materiaalit

Liikenneturva mukana
koulutapahtumissa

Liikenneturva edistää liikenneturvallisuutta vaikuttamalla ihmisen käyttäytymiseen

Arvomaailma

Opitut toimintamallit

Lifestyle

Ikä

Päihteet

Epäviralliset normit

Attribuutiot

Sukupuoli

Seura

Havainnot

Arvioinnit

Käyttäytymiseen vaikuttavat

Persoonallisuuden piirteet

Perhesuhteet

Tiedot

Motiivit

Aseenteet

Taidot

Liikkumistapa

Viralliset normit

Emootiot

Riskikäsitkset

Liikenneympäristö

Alitajunta

Vireystila

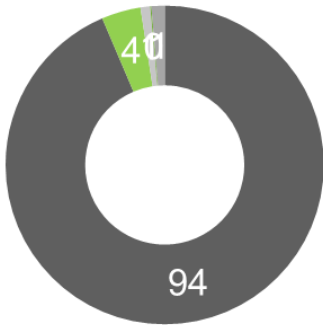
Kokemukset

Merkittävät muut

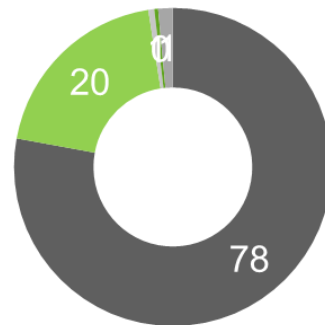
Valvonta

Suhtautuminen erilaisiin liikkumisen turvavälineisiin (%)

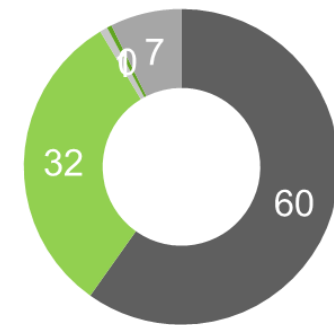
Turvavyö

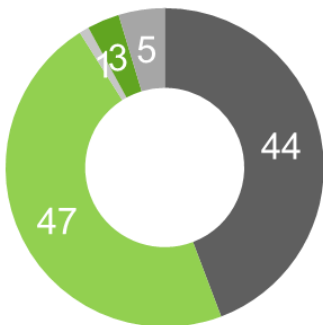
Heijastin

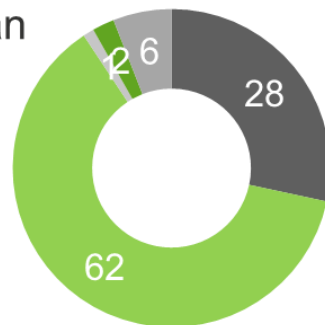
Pyörän valo

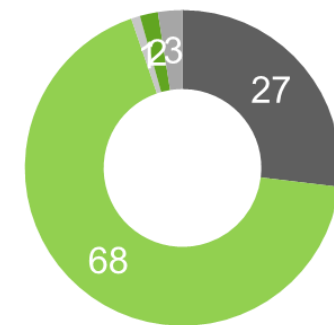
Pyöräilykypärä

Jalankulkijan liukuesteet

Heijastinliivi

■ Myönteinen, käytän itse
■ Myönteinen, mutta en itse käytä
■ Kielteinen, mutta käytän
■ Kielteinen, en käytä
■ En osaa sanoa

Luennon sisältö

Liikennekasvatus kouluissa ja Liikenneturvan toimintavinkkejä

Liikennesääntöjä – uusi tieliikennelaki ja
uudet materiaalit

Liikenneturva mukana
koulutapahtumissa

Liikennekasvatus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (alakoulu)

- Laaja-alainen osaaminen - Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
  - 1-2 vuosiluokilla: ” itsenäinen ja **turvallinen liikkuminen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden** käyttö sekä omien tietojen ja taitojen kehittäminen **kävelijänä ja pyöräilijänä**”.
  - 3-6 vuosiluokilla: ”Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa **laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä**. Kiinnitetään huomiota erityisesti **pyöräilykasvatukseen** ja sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Ohjataan oppilaita asianmukaisten **turva- ja suojavälineiden** käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit”
- Oppiainekohtaisesti opetussuunnitelmassa:
  - Alakoulu: Ympäristöoppi, lisäksi liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyen mainitaan turvallinen liikennekäyttäytyminen, esim. liikkuminen koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille.

Hyvin hoidettu liikennekasvatus...

... antaa riittävät tiedot ja taidot turvalliseen liikkumiseen

... kasvattaa toimimaan vastuullisesti

... opettaa oikeita toimintatapoja ja turvallisuutta arvostavia asenteita

Sisällöissä lähdetään liikkumistarpeista:

Liikennekasvatuksen tulee kattaa kaikki ne kulkumuodot, joita lapsi käyttää ja liikennetilanteet, joita lapsi päivittäisessä liikkumisessaan kohtaa.

Omassa lähiympäristössä liikkuminen turvallisesti, konkreettiset tilanteet ja niissä selviytyminen -> Toimintaperiaatteet, erilaiset liikennetilanteet ja olosuhteet

Mistä on vaikuttava liikennekasvatus tehty?

- **Paikallisuus:** Lähiympäristön hyödyntäminen sisällä ja ulkona
- **Jatkuvuus:** Syventävänä teemana, paluu aiheeseen, vuodenaikojen hyödyntäminen. Usein toistuvat lyhyet tietoiskut toimivampia kuin harvakseltaan toteutetut oppitunnit.
- **Toiminnallisuus:** Yhteistoiminnalliset opetusmenetelmät, tutkimus- ym. tehtävät, omat havainnot, demonstraatiot, leikit, laulut, askartelu jne. Opastus yhdessä liikuttaessa liikenteessä
- **Ongelmanratkaisu:** Oman toiminnan pohtiminen, kannustaminen aktiivisuuteen lähiympäristön turvallisuusasioissa, vaikuttaminen
- **Yhteistyö:** Erityisesti kotien kanssa; yhteiset pelisäännöt. Muut yhteistyötahot aiheen ja toiminnan mukaan, esim. poliisi, liikennesuunnittelija, järjestöt, tiedotusvälineet

Onnettomuustarinat

Ikä	Perusopetus (luokat 7-9), 2. aste, nuorisoala
Teema	Ennakointi, turvalaitteet, liikennekasvatus
Tyyppi	Analoginen
Kesto	Yli 30 min, yli 60 min

www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit

Huom. Tehtäviä myös 5-6 lk.

Eetun tarina

9-vuotias Eetu oli saanut kesäloman alussa uuden pyörän. Innoissaan Eetu lähti kokeilemaan uutta polkupyöräänsä läheiselle pyörätielle. Eetu vaihteli vaihteita ja vertaili, kuinka raskasta eri vaihteilla on polkea. Pyörä toimi erinomaisesti.

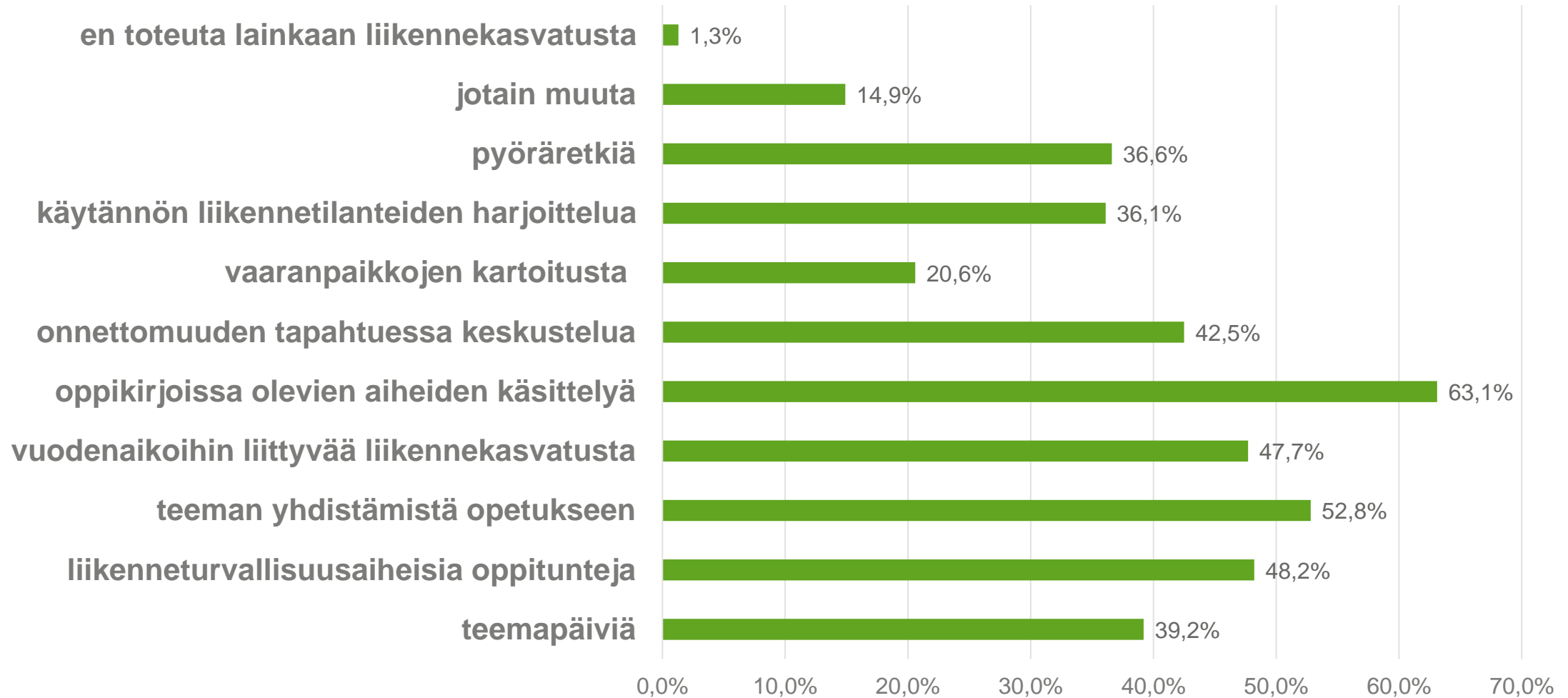
Hiukan kauempana pyörätielle oli sähkökaapelityömaa. Työmaan kauhakuormaaja peruutti pyörätietä pitkin kohti Eetua. Kauhakuormaajan kuljettaja ei huomannut Eetua. Eetukaan ei huomannut kuormaajaa, vaan hän törmäsi siihen. Eetu kaatui maahan. Hänen jalkansa jäi työkoneen renkaan alle ja murtui pahasti.

Eetulla oli onnekseen kypärä päässä. Kypärä murtui, kun hän iski päänsä kauhakuormaajaan, mutta se suojasi hyvin pään. Eetun jalka oli kipsissä koko kesän. Eipä sitä sitten päässytäkään uudella pyörällä enempää sinä kesänä ajelemaan. Kun koulu syksyllä alkoi, sujui Eetun kävely jo aika hyvin kyynärsauvojen avulla.

Tarinan käsittely:

1. Miksi onnettomuus tapahtui?
2. Voisiko tuollainen onnettomuus sattua minulle? (Miksi voisi sattua? Miksi ei voisi sattua?)
3. Miten onnettomuus olisi voitu estää? Mitkä ratkaisut lievensivät onnettomuuden seurauksia?

Millaista liikennekasvatusta toteutat työssäsi?

Lähde: Liikenneturvan kysely opettajille 2018, N=387 (kaikki suomen- ja ruotsinkieliset opettajat)

1-2 luokille toimintavinkkejä – www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit

Koulureitin vaaranpaikkakartoitus

Ikä Perusopetus (luokat 1-2), perusopetus (luokat 3-6), perusopetus (luokat 7-9)

Teema Ennakointi, liikennekasvatus

Tyyppi Analoginen

Kesto Yli 60 min

Silmät ja korvat tarkkana liikenteessä

Ikä Perusopetus (luokat 1-2)

Teema Liikennekasvatus

Tyyppi Analoginen

Kesto Alle 30 min

Suojatien ylitys

Ikä Varhaiskasvatus (0-7 vuotta), perusopetus (luokat 1-2)

Teema Ennakointi, liikennesäännöt, liikennekasvatus

Tyyppi Analoginen, ulkotehtävä

Kesto Yli 30 min

Liikenneturvan eläinsadut

Ikä Varhaiskasvatus (0-7 vuotta), perusopetus (luokat 1-2)

Teema Turvavarusteet, liikennekasvatus

Tyyppi Analoginen, satu

Kesto Yli 30 min

3-6 –luokille toimintavinkkejä – www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit

Filla&Rilla – digitaalinen pyöräilykasvatuksen oppimisympäristö

Ikä	Perusopetus (luokat 3-6)
Teema	Ennakointi, tarkkaavaisuus, turvalaitteet, turvavarusteet, liikennekasvatus
Tyyppi	Digitaalinen
Kesto	Yli 60 min

Kiperä kävely

Ikä	Perusopetus (luokat 3-6), perusopetus (luokat 7-9), 2. aste
Teema	Tarkkaavaisuus
Tyyppi	Analoginen
Kesto	Alle 30 min

Kahoot-visat turvallisuudesta liikkumisesta

Ikä	Perusopetus (luokat 1-2), perusopetus (luokat 3-6), perusopetus (luokat 7-9), 2. aste, nuorisola
Teema	Liikennekasvatus
Tyyppi	Digitaalinen, peli, testi
Kesto	Alle 30 min

Liikenneturvallisuusaiheisten videoiden raati

Ikä	Perusopetus (luokat 3-6), perusopetus (luokat 7-9), 2. aste, nuorisola
Teema	Ennakointi, tarkkaavaisuus, liikennekasvatus
Tyyppi	Digitaalinen, video
Kesto	Yli 30 min

Kokeillaan - www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit

Heijastintirailu

Ikä	Perusopetus (luokat 1-2), perusopetus (luokat 3-6)
Teema	Ennakointi, turvavarusteet, liikennekasvatus
Tyyppi	Analoginen, testi
Kesto	Alle 30 min

Heijastintesti

Kananmunakypärä

Ikä	Varhaiskasvatus (0-7 vuotta)
Teema	Ennakointi, turvavarusteet, liikennekasvatus
Tyyppi	Analoginen, esine/tavara
Kesto	Alle 30 min

Kypärätesti

Kiperä kävely

Ikä	Perusopetus (luokat 3-6), perusopetus (luokat 7-9), 2. aste
Teema	Tarkkaavaisuus
Tyyppi	Analoginen
Kesto	Alle 30 min

Toiminnallinen harjoitus: Kiperä kävely

Luennon sisältö:

Liikennekasvatus kouluissa ja
Liikenneturvan toimintavinkkejä

**Liikennesääntöjä – uusi tieliikennelaki
ja uudet materiaalit**

Liikenneturva mukana koulutapahtumissa

Liikenneturvan sääntövisa

1.
Missä on
jalankulkijan
paikka?

- Reunassa
- Keskellä

2.
Kumpi
väistää?

- Autoilija
- Pyöräilijä

3.
Kumpi
väistää?

- Autoilija
- Pyöräilijä

4.
Kumpi
väistää?

- Autoilija
- Pyöräilijä

Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä

- Kävelijä kulkee oikeassa tai vasemmassa reunassa.
- Pyöräilijä ajaa oikeassa reunassa.
- Lisäkilvellä voidaan sallia mopolla ajo.

UUTTA

- **Pyörätie on yksisuuntainen, ellei ole lisäkilpeä.**

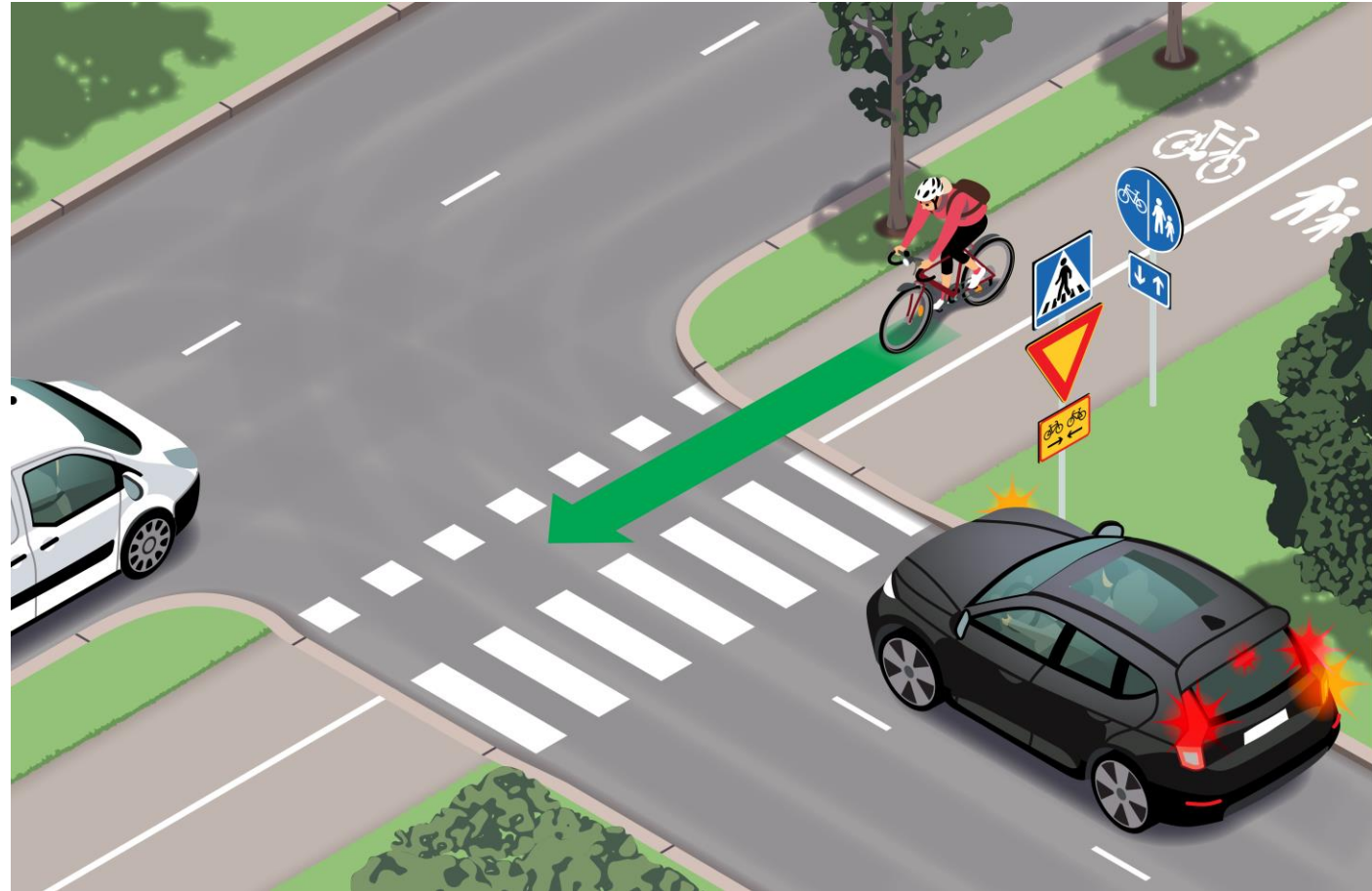
(Kaksisuuntaisen pyörätien merkitsemisessä 7 vuoden siirtymäaika – merkinnät kunnossa 1.6.2027.)

Liikennemerkki kertoo väistämisestä

- Kärkikolmion (tai STOP –merkin) suunnasta tuleva väistää.

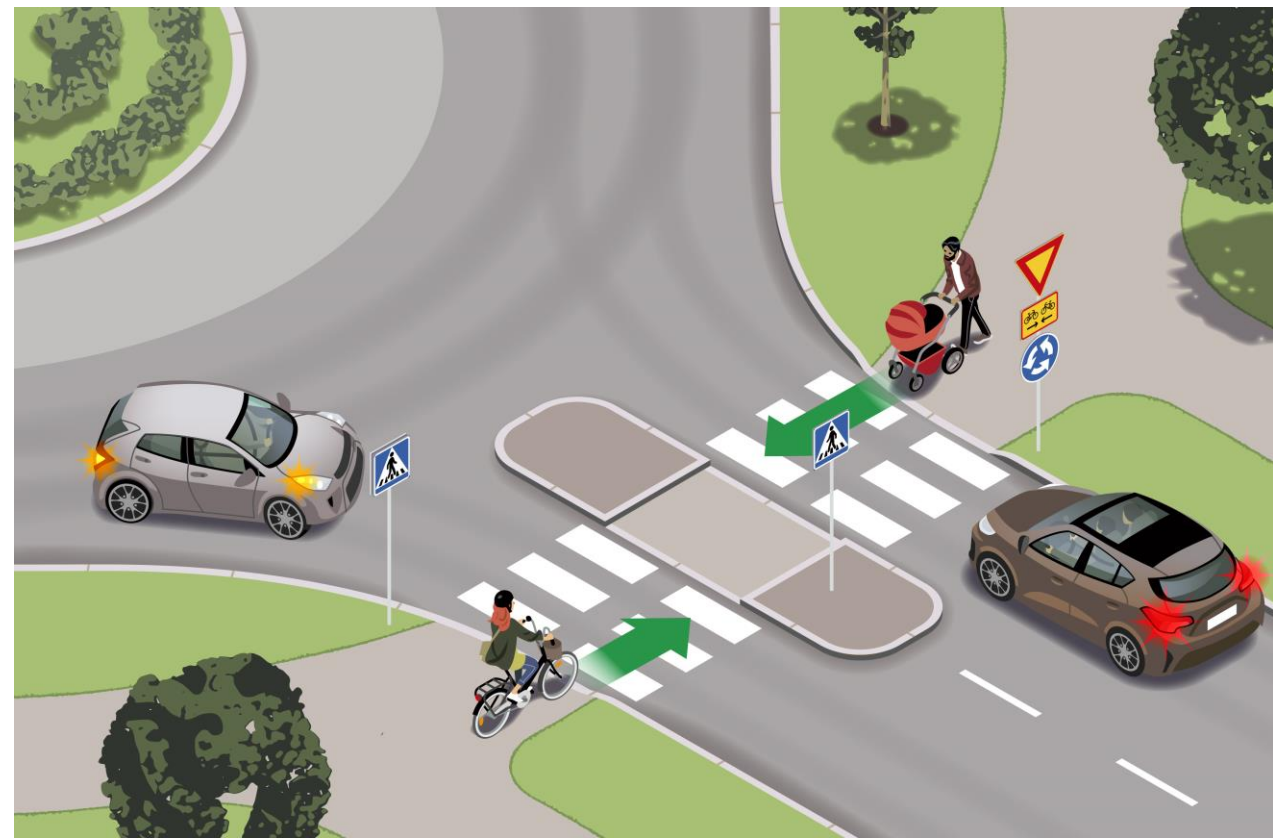
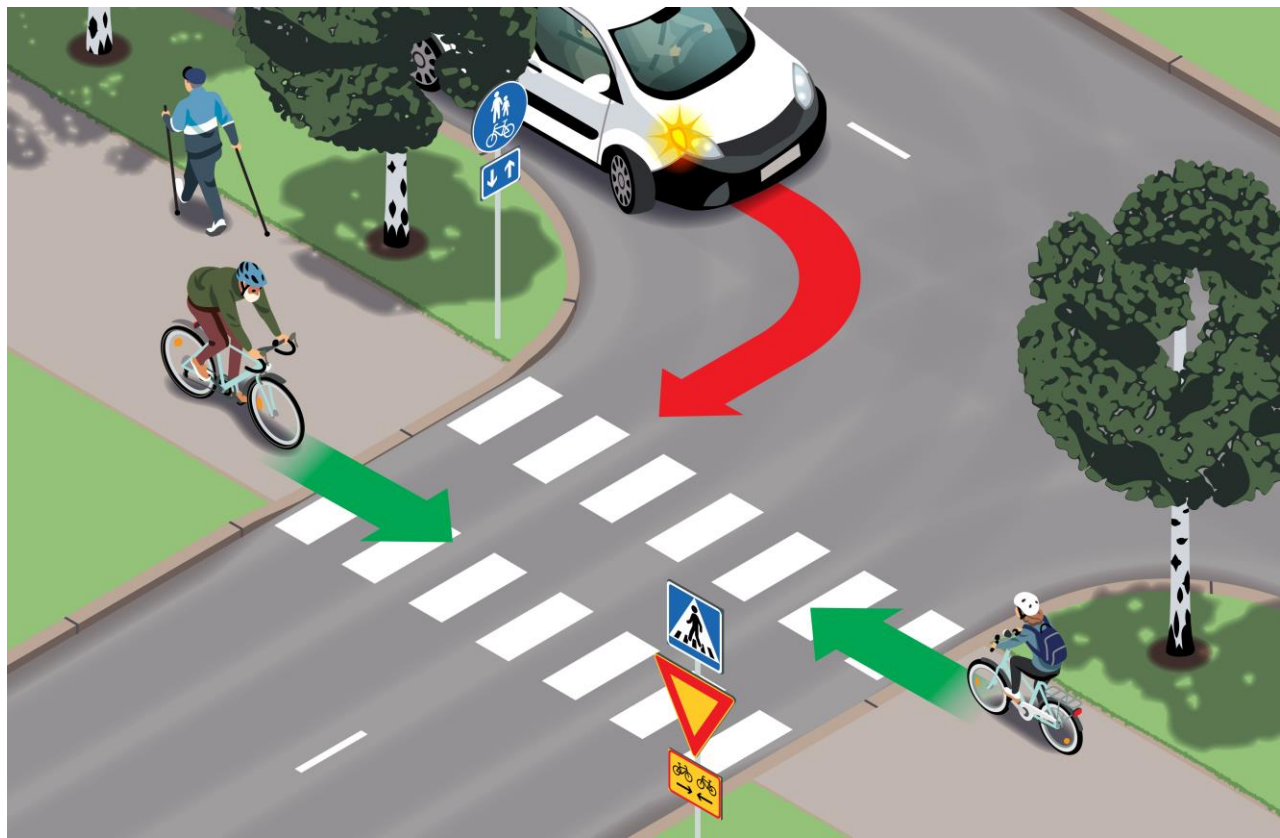
UUTTA

- **Pyörätien jatkeen tiemerkintä osoittaa, että autoilija väistää pyörätien jatkeen yli ajavaa pyöräilijää.**
- Väistäminen aina osoitettu myös liikennemerkillä.

(Pyörätien jatkeen merkintöjen korjaamisessa 2 vuoden siirtymäaika –merkinnät kunnossa 1.6.2022.)

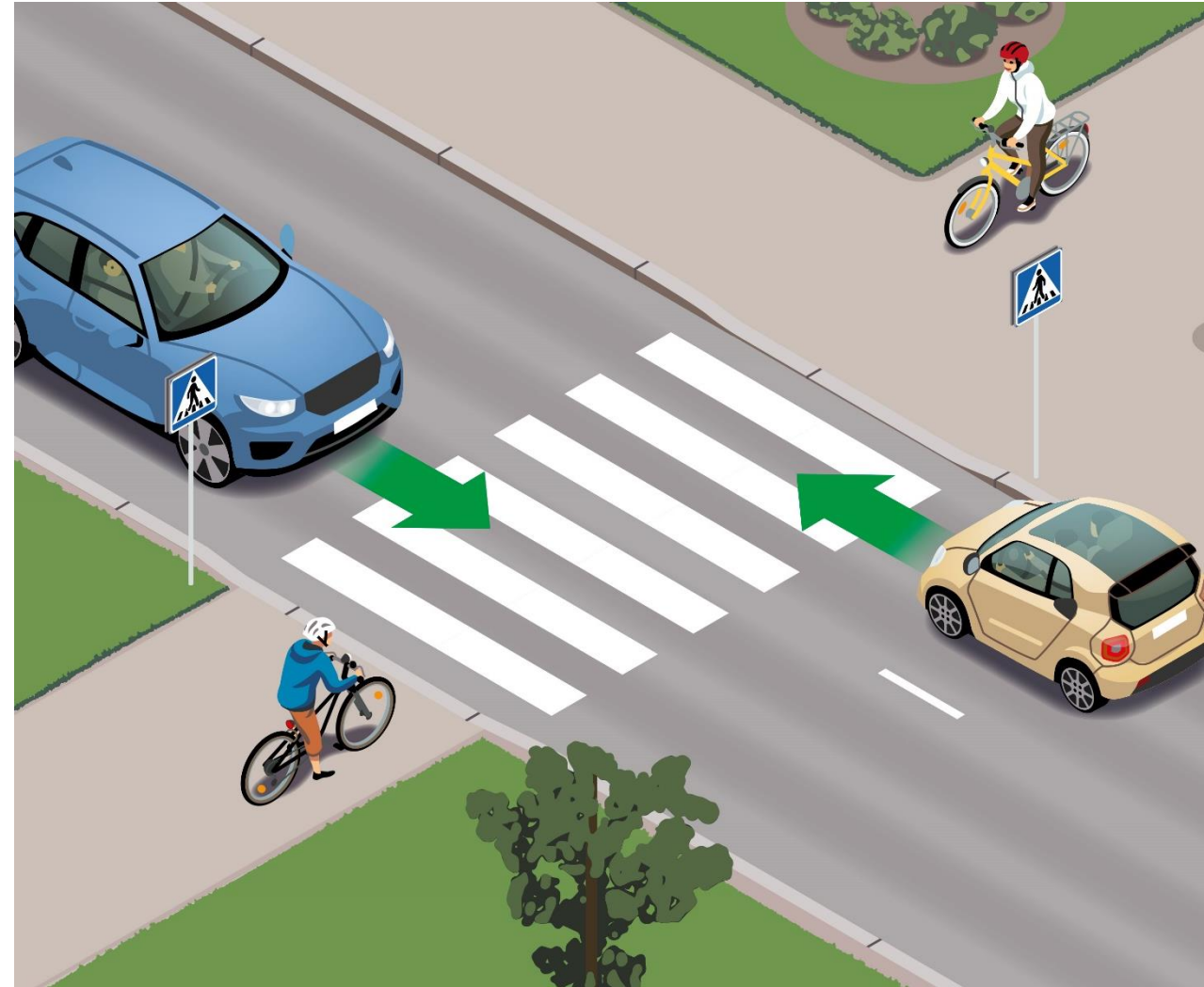
Väistämissääntö ei muuttunut

Kääntyvä ajoneuvo väistää.

Tien ylittämisessä tarkkana

- **Pyörätieltä ajoradalle ajava pyöräilijä väistää** ajoradan liikennettä –ellei liikennemerkki velvoita autoilijaa väistämään.
- Autoilija väistää suojatiellä olevaa tai sinne menevää **jalankulkijaa** (pyörän taluttaja on jalankulkija).

UUTTA

Selvennetty: pyöräilijä voi ylittää suojatien ajaen.

Väistämissääntö ei muuttunut

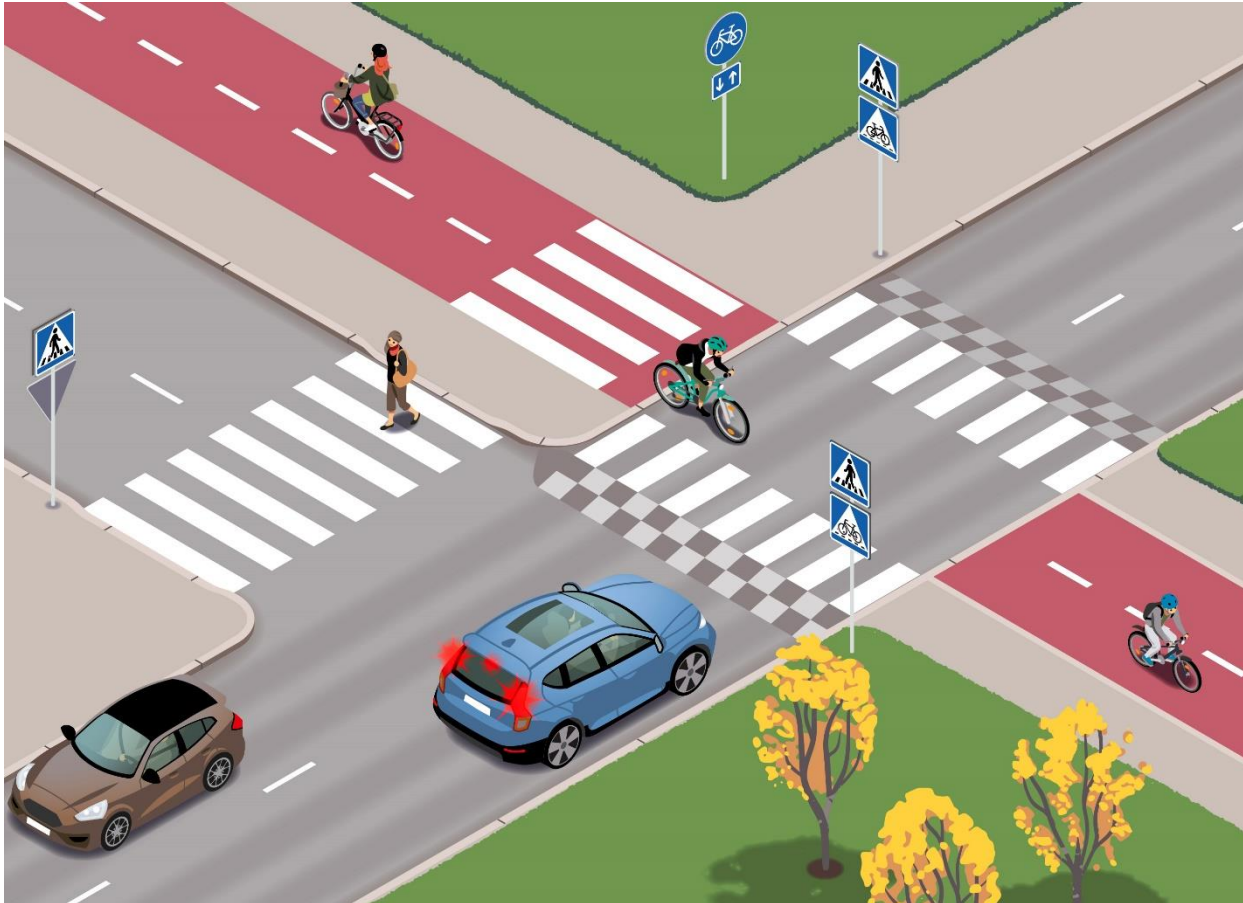

- Oikealta tulevia väistetään, myös pyöräteiden risteyksessä.

- Vasemmalle kääntyvä väistää vastaantulevaa liikennettä.

Uusi liikennemerkki: Väistämisvelvollisuus pyöräilijän tienylityspaikassa

UUTTA

- Ajoneuvolla väistetään pyörätien jatkeella pyöräilevää.
- Merkkiä käytetään vain rakenteellisesti korotetulla pyörätien jatkeella.

(Pyörätien jatkeen merkintöjen korjaamisessa 2 vuoden siirtymäaika – merkinnät kunnossa 1.6.2022.)

Pyöräily ja kävely voidaan kieltää liikennemerkillä

Pyöräily kielletty:

UUTTA

→ Pyöräily voidaan sallia lisäkilvellä

→ Alle 12-vuotiaat saavat pyöräillä jalkakäytävällä

Pyöräily ja jalankulku kielletty:

Jalankulku kielletty:

Muista suuntamerkki kääntyessä

Polkupyörään / kypärään voi myös asentaa vilkut.

Luennon sisältö:

Liikennekasvatus kouluissa ja
Liikenneturvan toimintavinkkejä

Liikennesääntöjä – uusi tieliikennelaki ja
uudet materiaalit

**Liikenneturva mukana
koulutapahtumissa**

Sama toiminta ei toimi kaikkialla / kaikille.

Veri ja
suolenpätkät

Huumori

Ennakoitu
katumus

Ryhmäpaine

Insta vs. Äänekoski

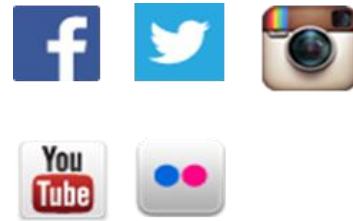
Liikenneturvan löydät:

Turvallisuustietoa, tilastoja, koulutusmateriaalia ja toimintavinkkejä opettajille vapaasti käyttöön:

www.liikenneturva.fi/

Liikenneturva somessa:

Liikenneturva Keski-Suomi:

leena.piippa@liikenneturva.fi

tomi.rossi@liikenneturva.fi

Instagram: @liikenneturvakeskisuomi